

նարարականներու և պետի գիտութեան: Բոլոր Աշիրաթապետական սահմանները գծուած են իրենց մէջ, ու ամեն մի ոտնձգութիւն առաջ կը բերէ հողային պատերազմ ցեղի ու ցեղի մէջ: Այս դրութեան հետեանքով է որ իսկական Քիւրդիստանը, Աշիրաթապետական սահմանները, բնակուած են զուտ քիւրդերէ՝ և մնացած են իրենց աւանդական կենցաղի մէջ, առիթ չը տալով ոչ մի օտար բարքերու ու ազդեցութեան մուտքին. հողը կը պատկանի Աշիրաթապետութեանը՝ որը մեծ մասամբ ամայի ու անմշակ կը մնայ:

Աշիրաթապետութիւնները իրենց նախնական պետական ձևերէն մի քաջ առաջ կ'անցնին, երբ իրարու հետ կը կապուին պաշտակցութիւններով՝ յարձակողական ու պաշտպանողական պէտքերու համար, ու կ'ստանան վայրենի հին պեսական դաւնակցական ձեւ:

Հողային հարցի այս դրութիւնը զուտ քրդարնակ տեղերու համար է:

Կայ և ուրիշ հողային հարց մը հայկական շրջաններու մէջ: Քիւրդերը իրարու մէջ ունեցած զանազան պատերազմներու, հալածանքներու, թափառաշրջիկութեան, հարստանալու և ուրիշ դրդիչ ու թոյլատու պատճառներով այ տարածուած են, ու հետզհետէ մինչ ցարդ կը տարածուին հայկական հողերու վրայ. այստեղ այդ հարցը ստացած է ու կ'ստանայ հետզհետէ այրող բնաւորութիւն՝ ծնունդ տալով ցեղային, կրօնական, սնտեսական կռիւներու. բռնախրուքեան սիստեմն է որ կը գործադրուի. և Սահմանադրութեան հրատարակութենէն վերջը երբ ամեն հողատէրը ուզեց իր իրաւանց պաշտպանութիւնը, խնդիրը ստացաւ սուր կերպարանք:

Քիւրդերու համար այս գործողութիւնը տարածականութեան հին սովորութիւն մ'է որ կը գործադրեն, ապացոյց՝ այն վանքեր ու եկեղեցիները ու անոնց պատկանեալ հողերը, որոնք կը գտնուին իրենց սահմաններուն մէջ, ուր այժմ չ'երևիր ոչ մի քրիստոնեայ հայ. եղածներն այ նոսրութեան համար մնացած են կամ բերուած: Այս սիստեմն այ ծնունդ տուած